

Jezikovnica (216)

VLADKA TUCOVIČ STURMAN

Vejice enako pomembne kot počitek

Današnja naslovna misel je iz eseja Vejice na dopustu, enega izmed 53 besedil, objavljenih v knjigi KA: eseji 2020–2025. Njen avtor je dr. Kozma Ahačič, slovenist, predstojnik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU) oz. eden najvidnejših slovenskih jezikoslovcev in publicistov, kot piše v pričujoči knjigi. Tam je navedeno še, da je urednik jezikovnih portalov Fran, Franja in Franček, avtor dveh priljubljenih jezikovnih priročnikov, ki sta prvič izšla leta 2017 in ju je poimenoval šolski slovnici: *Kratkoslovnica: slovenska slovnica za osnovno šolo* in *Slovnica na kvadrat: slovenska slovnica za srednjo šolo*. Zaradi razumljivosti obeh knjig in posledično njune priljubljenosti je še istega leta, ko sta izšli, iz rok predsednika države prejel priznanje jabolko navdiha. Prejel pa je tudi več drugih priznanj, in to za svoje bogato in raznovrstno jezikoslovno delo, ki je v prvi vrsti posvečeno zgodovini slovenskega jezika in obsega znanstvene članke, znanstvene monografije pa tudi poljudnejše izdaje, kot je reprezentativno in monumentalno delo *Stati inu obstati: prvih petdeset slovenskih knjig* (2024). Naj se pohvalim, da je na ljubljanski filozofski fakulteti bil moj starejši kolega, že takrat odličen študent in izredno razgledan. Če se pa še malo pošalim, lahko rečem, da je po prepoznavnosti med ljudmi Kozma Ahačič zagotovo "drugi Jože Toporišič", ki je dolga

KOZMA AHAČIČ

FOTO DANIEL NOVAKOVIČ/STA

leta veljal za avtoriteto ne samo v znanstvenih, temveč tudi v poljudnih krogih, saj se je o jeziku veliko oglašal tudi v medijih. "Medijski človek" pa je zagotovo tudi Kozma Ahačič, ki ni zgolj jezikoslovec, temveč "pesnik, scenarist in zagrižen glasbeni navdušenec". Pa tudi kolumnist časnika *Delo*, kjer je bila, torej v obliki kolumne, najprej objavljena večina pričujočih besedil. Zakaj o knjigi KA pišem v *Jezikovnici*? Ker so to eseji o jeziku, ki na nevsiljiv način o jeziku tudi poučujejo, čeprav to ni njihov osnovni namen. Kako sicer drugače razumeti naslednji odlomek? "Slovenski sistem vejic ni zasnovan na način, ki bi omogočal postavljanje vejic po posluhu. Prav mit o 'posluhu' pravzaprav botruje večini napak pri njihovem postavljanju. Neuspeh takšnega postavljanja vejic vodi običajno v obup, obup pa v sprizajznjenost s tem, 'da za vejico nismo nadarjeni'. A tudi v bolj neformalnem komuniciranju na družbenih omrežjih postaja vejica merilo izobraženosti in inteligence. Vedno več objav na Twitterju in Facebooku prav zlonamerno sramoti tiste, ki vejic ne znajo postavljati, celo tiste, ki v tiski s prostorom brišejo presledke za njimi (ali pa jih iz

neznanih razlogov dodajajo pred njimi). In to ni krivda jezikoslovja. Vejice pač skrbijo za mir na morsk gladini jezika. Slovenski sistem vejic je izrazito vezan na skladnjo: če vemo, kaj so odvisniki in kaj priredja, potem je intelektualni vložek v pravilno postavljanje vejic manjši od napora, ki nam ga predstavlja poskus, da bi postavili vejice na pamet v še tako preprostem besedilu."

Pa da ne boste mislili, da je v celotni knjigi govor zgolj o vejicah ali drugih pravopisnih pravilih, še zdaleč ne. Ahačič se izkaže za tankočutnega opazovalca jezika in družbe, ni zagledan samo v "zaprane stare knjige", kar je sicer neupravičeni stereotip za jezikoslovce na splošno, pač pa je ne nazadnje kronist "petletke", ki se počasi zaključuje, začela pa se je z obdobjem covida. Prav slednje pa je tudi nekakšna rdeča nit, ki motivno, da ne rečem tematsko, povezuje zapise, še zlasti v drugem delu.

Če vam gredo na živce moje "poštirkane" in "šolske" *Jezikovnice*, jezik pa vas vseeno zanima in ste Ahačičeve objave zamudili v *Delu* ali bi jih radi prebrali ponovno, vzemite v roke njegovo knjigo, in sicer to, ki je čisto nova, saj je letos izšla pri Mladinski knjigi, ali pa tisto izpred petih let, *Kozmologija: eseji 2018–2020* (Založba Goga). Obeta se sveže in navdušujoče branje. Odgovor na vprašanje, zakaj ima knjiga naslov KA, pa se skriva v knjigi, zato ponovno: vabljeni k branju.

Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman je visokošolska učiteljica na Pedagoški fakulteti in Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper). Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.